

6. Бичкова С.С. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження: [моногр.] / С.С. Бичкова. – К.: Атіка, 2011. – 420 с.
7. Топор І.В. Теоретико-правова характеристика процесуального статусу сторін в адміністративному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І.В. Топор ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад». – Одеса, 2014. – 23 с.
8. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: [моногр.] / [В.В. Комаров та ін.]; ред В.В. Комаров. – Х.: Право, 2016. – 848 с.
9. Курс цивільного процесу: підруч. / [Комаров В.В. та ін.]; ред. В.В. Комаров. – Х.: Право, 2011. – 1352 с.
10. Теорія держави і права: підруч. / [О.В. Петришин та ін.]; ред. О.В. Петришин. – Х.: Право, 2015. – 368 с.
11. Висновок на проект Закону України «Про медіацію» від 03.07.2013 р. № 2425а-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/B55ACEE8B068BA2AC2257C70004BDE89](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/B55ACEE8B068BA2AC2257C70004BDE89).

УДК 347.951.3

ФОРМА, СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ УХВАЛ СУДУ ЯК СУДОВОГО АКТА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

FORM, STRUCTURE AND CONTENT DECISION OF THE COURT AS A JUDICIAL ACT IN CIVIL PROCEEDINGS

Сеник С.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного університету імені Івана Франка*

У статті розглянуто питання форми, структури та змісту ухвал суду першої інстанції в цивільному процесі. Зроблено висновок, що структура ухвали суду залежить від того, чи постановлена вона як окремий процесуальний документ у нарадчій кімнаті чи в судовому засіданні із занесенням до журналу судового засідання, а зміст ухвали суду залежатиме від того, яке процесуальне питання вирішується судом. Особливу увагу приділено змісту структурних частин ухвал, постановлених судом як окремі процесуальні документи.

Ключові слова: судовий акт, ухвала, структура, зміст, журнал судового засідання.

В статье рассмотрены вопросы формы, структуры и содержания постановлений суда первой инстанции в гражданском процессе. Сделан вывод, что структура решения суда зависит от того, выносится она как отдельный процессуальный документ в совещательной комнате или в судебном заседании с занесением в журнал судебного заседания, а содержание решения суда будет зависеть от того, какой процессуальный вопрос решается судом. Особое внимание уделено содержанию структурных частей постановлений, которые выносятся судом как отдельные процессуальные документы.

Ключевые слова: судебный акт, постановление, структура, содержание, журнал судебного заседания.

In the article considered of the form, structure and content of decisions by the trial court in civil proceedings. It is concluded that the structure of the court depends on whether it is resolved as a separate procedural document in private or in court and enters the log court hearing, and the contents of the court will depend on what procedural issue is resolved by the court. Particular attention is paid to the content of the structural parts of resolutions, which enacted the court as some procedural documents.

Key words: judicial act, order, structure, content, journal court hearing.

Постановка проблеми. У цивільному судочинстві судовий акт, яким справа не вирішується по суті, називається ухвалою суду. Вона постановляється в установленому законом порядку з питань, що виникають під час здійснення провадження у цивільній справі. Ухвала може бути постановлена на будь-якій стадії цивільного процесу. Якщо рішення суду є єдиним судовим актом захисту порушеного, невідомого права, свободи чи інтересу, то ухвали суду досить різноманітні і їх кількість залежить від конкретних обставин справи. Кожна ухвала постановляється на підставі застосування норм як матеріального, так і процесуального права.

Стан опрацювання проблеми. Питання форми, структури та змісту ухвал суду були предметом нау-

кового дослідження багатьох науковців, зокрема, Л.С. Лисенко, Д.Д. Луспеніка, Т.М. Карнаух, Р.Ю. Ханік-Посполітак, О.М. Шиманович.

Метою статті є з'ясування питань щодо форми, структури та змісту ухвал суду як судових документів у цивільному процесі.

Виклад основного матеріалу. У ч. 2 ст. 208 Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК) України визначено перелік процесуальних питань, які вирішуються шляхом постановлення ухвали. Проте і в інших нормах ЦПК йдеться про вирішення процесуальних питань шляхом постановлення ухвали суду. Так, ухвали з питань руху цивільної справи постановляються з приводу відкриття провадження у справі, проведення підготовчих дій для

судового розгляду, відкладення розгляду справи та оголошення перерви в судовому розгляді тощо. У зв'язку з цим слушною є думка Л.С. Лисенко: «Не існує вичерпного переліку допустимих ухвал, що спонукає до подальшого дослідження цієї проблематики. Отже, пропонується дотримуватись принципу: якщо у ЦПК не встановлено іншого, то навіть на усне, але обґрунтоване клопотання особи суд має відповідати письмовою ухвалою» [1, с. 15].

Д.Д. Луспеник зазначає: «Закон не встановлює – і це практично неможливо – повної визначеної форми складання процесуальних судових документів, передбачених цивільним процесуальним законодавством. Однак у законі є необхідні реквізити (форма, зміст тощо) ряду судових документів. Важливою рисою кожного судового документа є його законність і обґрунтованість як складової частини справедливого судового розгляду. Це також вимагає чіткості, повноти і логічної послідовності у викладенні документів із питань, які судом вирішуються. Тобто судовий акт має відповідати вимогам процесуального закону та правилам діловодства, встановленим для офіційних документів» [2, с. 691].

Т.М. Карнаух та Р.Ю. Ханік-Посполітак вважають: «Зміст ухвал залежить від того, чи постановляються вони як окремих процесуальний документ у нарадчій кімнаті чи на місці із занесенням до журналу судового засідання» [3, с. 272].

На нашу думку, структура ухвали суду залежить від того, чи постановляється вона як окремих процесуальний документ у нарадчій кімнаті чи в судовому засіданні із занесенням до журналу судового засідання. Натомість, зміст ухвали суду залежатиме від того, яке процесуальне питання вирішується судом.

Ухвала, що постановляється в нарадчій кімнаті, оформляється як окремих процесуальний документ за правилами, встановленими ст. 210 ЦПК України. Структуру такої ухвали складають чотири частини: вступна, описова, мотивувальна та резолютивна. Зміст кожної з частин такої ухвали суду визначений ст. 210 ЦПК України.

Згідно ч. 1 п. 1 ст. 210 ЦПК України, у вступній частині зазначається: 1) час та місце її постановлення; 2) прізвище та ініціали судді (суддів – у разі колегіального розгляду); 3) прізвище та ініціали секретаря судового засідання; 4) імена (найменування) сторін та інших осіб, які беруть участь у справі; 5) предмет позовних вимог.

У першу чергу, звертаємо увагу, що ч. 1 ст. 210 ЦПК України не передбачено зазначення в ухвалі суду єдиного унікального номера цивільної справи, в якій вона постановляється.

Проте, згідно з п. 3.10 Інструкції з діловодства, в місцевих загальних судах, апеляційних судах областей, апеляційних судах міст Києва та Севастополя, Апеляційному суді Автономної Республіки Крим та Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ, кожній судовій справі надається єдиний унікальний номер, який формується автоматизованою системою документообігу суду автоматично в суді першої інстанції та

залишається незмінним незалежно від проходження справи в інстанціях [4].

На підставі зазначеного положення, керуючись п. 2.8.1. Положення про автоматизовану систему документообігу суду від 2 квітня 2015 року [5] та п. 15 Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень [6] у судовому акті як процесуальному документі у правому верхньому куті обов'язково має бути проставлено номер справи. Наприклад, *Справа № 446/2279/16-ц*. Далі посередині зазначається назва судового акта [Див. 7].

Вважаємо, що зазначення номера справи забезпечує якісне та оперативне оброблення судового акта за допомогою комп'ютерної та електронної техніки, його використання як одного з джерел інформації. А тому судам, формуючи вступну частину ухвали суду, крім норм ЦПК України, потрібно застосовувати й положення зазначеної Інструкції.

Варто зазначити, що зміст вступної частини ухвали суду залежить від того, на якій стадії цивільного процесу постановляється ухвала. Наприклад, в ухвалах, постановлених судом на стадії відкриття провадження у справі, не зазначається інформація щодо прізвища та ініціалів секретаря судового засідання.

Наприклад: *ухвала Кам'янка-Бузького районного суду Львівської області про відкриття провадження у справі 13.01.2017 р. суддя Кам'янка-Бузького районного суду Львівської області Котормус Т.І., перевіривши матеріали позовної заяви ОСОБА_1 до ОСОБА_2 про стягнення аліментів, В С Т А Н О В И В... [7].*

Крім цього, звертаємо увагу, що у вступній частині ухвал щодо вирішення питань про прийняття скарг, якими оскаржуються судові рішення, зазначаються лише прізвище та ініціали судді-доповідача.

Аналізуючи зміст ч. 1 п. 1 ст. 210 ЦПК України, приходимо до висновку про необхідність внесення змін щодо викладу інформації про предмет пред'явлених до суду вимог. Оскільки ухвали суду, як судові акти, постановляються судом під час здійснення судочинства не тільки у справах позовного провадження, а й у всіх інших видах провадження, то прив'язка викладу інформації лише до «позовних» вимог є неправильною. А тому абзац п'ятий п. 1 ч. 1 ст. 210 ЦПК України варто викласти у редакції: «предмет пред'явлених до суду вимог».

В описовій частині зазначається суть питання що вирішується ухвалою.

Наприклад, *в ухвалі Апеляційного суду Вінницької області колегія суддів судової палати у цивільних справах встановила: 2 листопада 2016 р. Публічне акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» (далі – ПАТ КБ «ПриватБанк») подало до суду цю позовну заяву. Ухвалою судді Тростянецького районного суду Вінницької області від 7 листопада 2016 р. позовну заяву залишено без руху, зокрема, через не зазначення строку дії кредитної картки з посиланням на відповідні докази, що його підтверджують, та подання як додатків до позовної заяви документів, складених іноземною мовою без подання їх перекладу на українську мову.*

7 грудня 2016 р. на адресу Тростянецького районного суду Вінницької області надійшла заява про усунення недоліків з доданою до неї довідкою про зміну умов кредитування та обслуговування кредитної картки, а також висловлено заперечення проти вимог судді надати до позовної заяви додатки, перекладені з російської на українську мову.

Ухвалою від 9 грудня 2016 р. позовну заяву повернуто позивачу через не усунення недоліків позовної заяви у визначений строк, зокрема ненадання письмових доказів, викладених державною мовою чи засвідчених у встановленому порядку їх перекладу.

В апеляційній скарзі ПАТ КБ «ПриватБанк», посилаючись на порушення суддею норм процесуального права, просило скасувати ухвалу про повернення позовної заяви, а матеріали позовної заяви направити до суду першої інстанції для вирішення питання про відкриття провадження у справі [8].

Мотивувальна частина має містити виклад мотивів, з яких суд дійшов висновків, та закону, яким керувався суд, постановляючи ухвалу.

Зокрема, у вищезазначеному прикладі матеріалів судової практики, колегія суддів судової палати у цивільних справах Апеляційного суду Вінницької області, заслухавши доповідь судді-доповідача, перевіривши матеріали справи й обговоривши підстави апеляційної скарги судова колегія вважає, що вона підлягає задоволенню з таких міркувань.

Повертаючи заяву позивачу, суддя суду першої інстанції виходив з того, що ПАТ КБ «ПриватБанк» не виправило зазначених в ухвалі про залишення заяви без руху недоліків у визначений строк.

З таким висновком погодитися не можна з таких міркувань. Ст. 119 ЦПК України визначено вичерпний перелік вимог, яким має відповідати позовна заява. Зокрема, п. п. 6, 7 ч. 2 цієї статті встановлено, що позовна заява має містити зазначення доказів, що підтверджують кожну обставину, наявність підстав для звільнення від доказування; перелік документів, що додаються до заяви. Вимог щодо подання доказів, форми та змісту документів, що подаються до позовної заяви, ця норма не містить. Натомість, приєднані, як додаток, довідка про умови кредитування, умови та правила надання банківських послуг і правила користування платіжною картою є письмовими доказами, поданими на підтвердження обставин справи, а з'ясування обставин справи та перевірка їх доказами належать до стадії судового розгляду (ст. ст. 176–190 ЦПК України).

Крім того, визначення фактів, які необхідно встановити для вирішення спору, які з них визнаються кожною стороною, а які підлягають доказуванню, з'ясування доказів, які подані чи подаються кожною стороною для обґрунтування своїх доводів чи заперечень, вирішення за клопотанням осіб, що беруть участь у справі, питання про витребування доказів відповідно до ст. 130 ЦПК України здійснюється у попередньому судовому засіданні, яке провадиться на стадії провадження у справі до судового розгляду (Гл. 3 ЦПК України), а не під час відкриття провадження, що урегульовано Гл. 2 цього Кодексу.

Як роз'яснено у п. 7 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 2 від 12 червня 2009 р. «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» подання доказів можливе на наступних стадіях цивільного процесу, тому суд не вправі через неподання доказів під час пред'явлення позову залишити заяву без руху та повертати заявнику.

Керуючись ст. ст. 303, 304, 307, 311, 313–315, 317, 319 ЦПК України, колегія суддів <...> [8].

У резолютивній частині зазначається висновок суду з приводу питання, яке вирішувалось судом, а також строк і порядок набрання ухвалою законної сили та її оскарження.

Так, за результатами судового розгляду апеляційної скарги у вищезазначеній цивільній справі колегія суддів судової палати у цивільних справах Апеляційного суду Вінницької області **ухвалила**:

Апеляційну скаргу Публічного акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» задовольнити.

Ухвалу судді Тростянецького районного суду Вінницької області від 09 грудня 2016 року скасувати.

Матеріали позовної заяви Публічного акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» до ОСОБА_2 про стягнення заборгованості за кредитним договором направити до Тростянецького районного суду Вінницької області для вирішення питання про відкриття провадження у справі.

Ухвала набирає законної сили з моменту проголошення і оскарженню не підлягає [8].

Ухвала суду має бути підписана складом суду, що її постановляв.

Варто зазначити, що перелік ухвал, що є самостійним об'єктом оскарження, визначений ст. ст. 293, 324 ЦПК України. У зв'язку з цим, вважаємо, якщо такі ухвали не оскаржувались зацікавленою особою у строки та в порядку, визначеному ЦПК України, вони не можуть оскаржуватись за умови подання скарги на рішення суду.

Варто наголосити, що, враховуючи різну правову природу процесуальних питань, які розглядаються та вирішуються судом, у резолютивній частині ухвали суду, у випадках, передбачених процесуальним законом, варто зазначати й іншу необхідну інформацію. Погоджуємося із пропозицією Л.С. Лисенко, що в ухвалі про вжиття заходів забезпечення виконання майбутнього судового акта, «окрім відомостей, вказаних у ч. 5 ст. 153 ЦПК, варто обов'язково зазначити, до якого органу вона направляється до виконання. До того ж, якщо виконання майбутнього судового акта забезпечується до пред'явлення позову, то в ухвалі необхідно вказати на обов'язок заявника подати відповідну позовну заяву протягом трьох днів із дня постановлення ухвали про вжиття заходів забезпечення та попередити його, що у разі невиконання цієї вимоги застосовані заходи будуть скасовані, а особа, щодо якої вжито таких заходів, має право на відшкодування завданих цим збитків» [1, с. 12]. Вважаємо, що, відповідно до ч. 4 ст. 133 ЦПК України,

такий самий обов'язок суду в частині роз'яснення обов'язку заявника подати позовну заяву протягом трьох днів із дня постановлення ухвали та попередження про правові наслідки її неподання діє, наприклад, й щодо ухвали суду про забезпечення доказів.

Зміст ухвали суду, що постановляється за наслідками розгляду справи про оскарження рішення третейського суду, має відповідати загальним вимогам, встановленим ЦПК України. Крім цього, в ухвалі суду мають бути також зазначені:

- 1) відомості про рішення третейського суду, що оскаржується, місце його прийняття;
- 2) найменування і склад третейського суду, що прийняв рішення, яке оскаржується;
- 3) ім'я (найменування) сторін третейського спору;
- 4) вказівка про скасування рішення третейського суду повністю або частково чи про відмову в задоволенні вимог заявника повністю або частково.

Крім загальних вимог, у змісті ухвал суду про видачу виконавчого листа або про відмову у видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду мають бути також зазначені:

- 1) найменування і склад третейського суду, який прийняв рішення;
- 2) ім'я (найменування) сторін третейського спору;
- 3) дані про рішення третейського суду, за яким заявник просить видати виконавчий лист;
- 4) вказівка про видачу виконавчого листа або про відмову у його видачі.

Наприклад, в ухвалі Дніпровського районного суду м. Києва за заявою ОСОБА_1 про скасування рішення третейського суду зазначено: «Рішенням Постійно діючого Третейського суду при Асоціації українських банків від 15.03.2016 р. по справі № 2175/15 у складі третейського суді ОСОБА_5 по справі за позовом Публічного акціонерного товариства «Укрсоцбанк» до ОСОБА_1, ОСОБА_3, ОСОБА_4 про стягнення заборгованості, позов задоволено частково та стягнуто з ОСОБА_1 на користь Публічного акціонерного товариства «Укрсоцбанк» заборгованість в розмірі 1 117 528,93 грн. та витрат, пов'язаних із вирішенням спору Третейським судом у розмірі 11 575,28 грн.»

Дослідивши обставини справи, а також беручи до уваги зміст заявлених вимог, предмет спору та ухвалене третейським судом рішення, суд **ухвалив**: Заяву ОСОБА_1 про скасування рішення третейського суду від 15.03.2016 р. по справі № 2175/15 за позовом Публічного акціонерного товариства «Укрсоцбанк» до ОСОБА_1, ОСОБА_3, ОСОБА_4 про стягнення заборгованості – задовольнити. Рішення Постійно діючого Третейського суду при Асоціації українських банків від 15.03.2016 р. по справі № 2175/15 за позовом Публічного акціонерного товариства «Укрсоцбанк» до ОСОБА_1, ОСОБА_3, ОСОБА_4 про стяг-

нення заборгованості – скасувати. На ухвалу суду може бути подана апеляційна скарга до Апеляційного суду міста Києва, яка подається через Дніпровський районний суд міста Києва, протягом десяти днів з дня її проголошення [9].

Зауваженням до резолютивної частини вказаної ухвали є те, що ухвали про задоволення заяви про скасування рішення третейського суду оскарженню не підлягають.

У контексті розглядуваного питання варто зазначити, що окрема ухвала як судовий акт постановляється у вигляді окремого процесуального документа. Структура такої ухвали складається з чотирьох частин. Вступна частина має відповідати вимогам п. 1 ч. 1 ст. 210 ЦПК України. В описовій частині вказується суть справи, яка розглядається судом; в мотивувальній – обставини, що свідчать про порушення закону, порядку в діяльності юридичної особи, інших неправомірних діяч, та наводиться доказова база на їх підтвердження. У резолютивній частині мають бути викладені висновки суду про необхідність усунення зазначених порушень, вказівка на необхідність у місячний строк із дня надходження окремої ухвали повідомити суд про вжиті заходи, попередження про відповідальність за невиконання цього обов'язку, а також строк і порядок набрання ухвалою законної сили та її оскарження.

Якщо ухвала має силу виконавчого документа та підлягає виконанню за правилами, встановленими для виконання судових актів, така ухвала оформляється з урахуванням вимог, встановлених ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження».

Ухвали, що постановляються судом в усній формі в процесі судового розгляду, без виходу до нарадчої кімнати фіксуються в журналі судового засідання (наприклад, ухвала про вирішення питань щодо порядку дослідження доказів, оголошення перерви в розгляді цивільної справи тощо). Структура ухвали, яка постановляється судом без виходу до нарадчої кімнати, містить мотивувальну та резолютивну частини. Журнальна ухвала не підписується суддею (складом суду).

Висновки.

– Структура ухвали суду, яка постановляється як окремий процесуальний документ у нарадчій кімнаті, складається з чотирьох частин: вступної, описової, мотивувальної, резолютивної.

– Структура ухвали суду, яка постановляється в судовому засіданні із занесенням до журналу судового засідання, складається з двох частин: мотивувальної та резолютивної.

– Зміст ухвали суду залежить від того, яке процесуальне питання вирішується судом та на якій стадії цивільного процесу вона постановляється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лисенко Л.С. Ухвали в цивільному процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право, цивільний процес, сімейне право та міжнародне приватне право» / Л.С. Лисенко ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ. – 2012. – 19 с.
2. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: [Монографія] / [В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В.В. Комарова. – Х.: Харків юридичний, 2008. – 928 с.
3. Карнаух Т.М., Ханик-Посполітак Р.Ю. Цивільне процесуальне право України: [навчальний посібник] / Т.М. Карнаух, Р.Ю. Ханик-Посполітак. – К.: Юстініан, 2011. – 400 с.

4. Інструкція з діловодства в місцевих загальних судах, апеляційних судах областей, апеляційних судах міст Києва та Севастополя, Апеляційному суді Автономної Республіки Крим та Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Наказ Державної судової адміністрації України від 17 грудня 2013 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 31. – 2007. – № 78. – Ст. 2266.

5. Положення про автоматизовану систему документообігу суду від 2 квітня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rsu.court.gov.ua>.

6. Порядок ведення Єдиного державного реєстру судових рішень, Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2006 р. (в редакції від 20 січн. 2017 р.) // Офіційний вісник України. – 2006. – № 22. – Ст. 1623.

7. Справа № 446/2279/16-ц Кам'янка-Бузького районного суду Львівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua>

8. Справа № 147/1324/16-ц Апеляційного суду Вінницької області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua>

9. Справа № 755/11720/16-ц Дніпровський районний суд м. Києва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua>

УДК 341.98

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ПРО ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ВІДМОВИ У ВИЗНАННІ І ВИКОНАННІ ІНОЗЕМНОГО АРБІТРАЖНОГО РІШЕННЯ У ВНУТРІШНЬОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ОКРЕМИХ ДЕРЖАВ

PUBLIC POLICY EXCEPTION AS A GROUND FOR REFUSAL TO RECOGNIZE OR ENFORCE FOREIGN ARBITRAL AWARDS IN THE INTERNAL LEGISLATION OF CERTAIN STATES

Теплюк С.М.,
аспірант

*Інституту держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України*

Стаття аналізує застереження про публічний порядок як підставу для відмови у визнанні і виконанні іноземних арбітражних рішень, встановлене законодавством України, Франції, Австрії, Німеччини, Японії, Португалії, Об'єднаних Арабських Еміратів тощо. У висновку йдеться про те, що в Україні на сьогодні існують два види застережень про публічний порядок, що можуть використовуватися для відмови у визнанні і виконанні іноземних арбітражних рішень. Одне з них вимагає, щоб суд проаналізував, чи суперечить рішення публічному порядку України, інше – чи існує загроза інтересам України, а також дає змогу відмовити у визнанні і виконанні іноземного арбітражного рішення «в інших випадках, встановлених законами України». Доведено, що застереження другого типу є зайвим і не відповідає сучасним тенденціям правового регулювання застереження про публічний порядок як підстави для відмови у визнанні і виконанні іноземних арбітражних рішень в європейських державах.

Ключові слова: застереження про публічний порядок, відмова у визнанні і виконанні іноземних арбітражних рішень, Цивільний процесуальний кодекс Франції, Цивільний процесуальний кодекс ФРН, Цивільний процесуальний кодекс Португалії.

Статья анализирует оговорку о публичном порядке как основание для отказа в признании и исполнении иностранных арбитражных решений, установленную законодательством Украины, Франции, Австрии, Германии, Японии, Португалии, Объединенных Арабских Эмиратов и других стран. Сделан вывод о том, что в Украине на сегодняшний день существуют два вида оговорок о публичном порядке, которые могут использоваться для отказа в признании и исполнении иностранных арбитражных решений. Одно из них требует, чтобы суд проанализировал, противоречит ли решение публичному порядку Украины, другое – существует ли угроза интересам Украины, а также позволяет отказать в признании и исполнении иностранного арбитражного решения «в иных случаях, установленных законами Украины». Доказано, что оговорка второго типа является лишней и не соответствует современным тенденциям правового регулирования оговорке о публичном порядке как основания для отказа в признании и исполнении иностранных арбитражных решений в Европейских странах.

Ключевые слова: оговорка о публичном порядке, отказ в признании и исполнении иностранных арбитражных решений, Гражданский процессуальный кодекс Франции, Гражданский процессуальный кодекс ФРГ, Гражданский процессуальный кодекс Португалии.

The article analyses public policy exception as a ground for refusing the recognition or enforcement of foreign arbitral awards, stipulated by the legislation of Ukraine, France, Germany, Japan, Portugal and other countries. It has been concluded that there are two types of public policy exceptions in Ukrainian legislation, which may be used as a ground for the refusing recognition or enforcement of foreign arbitral awards today. One of them demands from the court to analyze whether the award does not contradict the public policy of Ukraine. The other obliges to check whether the recognition or execution of the award does not threaten the interests of Ukraine and also allows refusing the recognition or enforcement of foreign arbitral award "in other cases provided by the laws of Ukraine". It has been proved that the exception of the second type is unnecessary and is not in line with the current trends in legal regulation of public policy exception as a ground for the refusal the recognition or execution of foreign arbitral awards in European countries.

Key words: public policy exception, refusal of recognition and execution of foreign arbitral awards, Civil Procedure Code of France, Civil Procedure Code of the Federal Republic of Germany, Civil Procedure Code of Portugal.